

	WYMAGANIA EDUKACYJNE
placówka	Zespół Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1
poziom/klasa	Klasa I SŁO
przedmiot	Język Polski

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

KLASA I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO

rok szkolny 2026/2027

1. Założenia

- Materiał historycznoliteracki obejmuje Biblię i antyk, średniowiecze, renesans, barok i oświecenie. Układ chronologiczny służy rozumieniu przemian idei, gatunków, konwencji, motywów i sposobów przedstawiania człowieka.
- Uczeń rozwija podstawowy warsztat licealnej analizy i interpretacji: rozpoznaje cechy epok i gatunków, analizuje język utworu, interpretuje symbole i motywy, wykorzystuje konteksty oraz uzasadnia własne odczytanie tekstu.
- Od klasy I rozwijane są kompetencje maturalne: czytanie tekstów literackich i nieliterackich, formułowanie tez i argumentów, funkcjonalne przywoływanie utworów i kontekstów oraz tworzenie spójnego tekstu argumentacyjnego.

2. Biblia i antyk

- Biblia jako źródło kultury: fragmenty Księgi Rodzaju, Hioba, Koheleta, Psalmów i Apokalipsy; biblizmy, symbole, archetypy, motywy i gatunki biblijne;
- mitologia grecka – m.in. mity o stworzeniu, Prometeuszu, Syzyfie, rodzie Labdakidów, wojnie trojańskiej; mit, archetyp, topos i ich żywotność w kulturze;
- Homer i tradycja eposu; „Iliada” – bohater heroiczny, etos wojownika, konflikt wartości, ingerencja bogów;
- tragedia antyczna – Sofokles „Antygona”: tragizm, konflikt racji, wina tragiczna, fatum, katharsis, zasada trzech jedności;
- Horacy – filozofia życia, stoicyzm i epikureizm, motywy carpe diem i non omnis moriar; podstawowe cechy liryki antycznej;
- filozofia antyczna, sztuka klasyczna i współczesne nawiązania do Biblii oraz antyku.

3. Średniowiecze

- teocentryzm, uniwersalizm kultury, dualizm świata, hierarchia wartości i średniowieczny obraz człowieka;
- „Bogurodzica”, „Lament świętokrzyski”, „Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” – religijność, motyw śmierci, ars moriendi, danse macabre;
- „Pieśń o Rolandzie” – etos rycerski; wzorce osobowe świętego, ascety, rycerza i władcy;
- alegoryczność i symboliczność sztuki średniowiecznej; styl romański i gotycki; funkcje tekstów religijnych i parenetycznych;
- kontynuacje średniowiecznych motywów i wartości w późniejszej kulturze.

	WYMAGANIA EDUKACYJNE
placówka	Zespół Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1
poziom/klasa	Klasa I SŁO
przedmiot	Język Polski

4. Renesans

- humanizm, antropocentryzm, reformacja, odrodzenie antyku, idea harmonii, godności i wszechstronnego rozwoju człowieka;
- Jan Kochanowski – pieśni, treny i fraszki: stoicyzm, epikureizm, cnota, fortuna, patriotyzm, kryzys światopoglądowy i odbudowa ładu;
- gatunki renesansowe i nawiązania antyczne; klasycyzm, harmonia i decorum;
- renesansowa refleksja o państwie, obywatelu, języku i kulturze; konteksty sztuki i filozofii epoki.

5. Barok

- kryzys renesansowej harmonii, kontrreformacja, niepokój metafizyczny, vanitas, przemijanie, śmierć i konflikt duszy z ciałem;
- konceptyzm, marinizm, paradoks, antyteza, oksymoron, hiperbola; funkcja kunsztu formalnego;
- poezja metafizyczna i dworska – wybrane utwory Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, Jana Andrzeja Morsztyna i innych poetów baroku;
- sarmatyzm i kultura szlachecka; barokowa sztuka i jej związki z literaturą.

6. Oświecenie

- racjonalizm, empiryzm, krytycyzm, idea postępu, edukacji i reform społecznych; klasycyzm, sentymentalizm i rokoko;
- Ignacy Krasicki – satyra, bajka, „Hymn do miłości ojczyzny”: dydaktyzm, krytyka wad społecznych, ironia i komizm;
- publicystyka i kultura oświecenia; rozwój prasy, teatru i instytucji życia publicznego; literatura jako narzędzie kształtowania społeczeństwa;
- spór rozumu i uczucia oraz przemiany idei oświeceniowych; konteksty historyczne i filozoficzne.

7. Kształcenie literackie i kulturowe

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
• rozpoznaje epokę, autora i podstawowy gatunek • odtwarza główne wydarzenia i problemy lektur • wskazuje bohatera, narratora/podmiot, motyw i podstawowy środek artystyczny	• wyjaśnia podstawowe idee epoki • charakteryzuje bohaterów i postawy • rozpoznaje cechy gatunkowe i konwencje • formułuje prostą interpretację popartą przykładem	• analizuje kreację bohatera, świata, narracji i sytuacji lirycznej • porównuje postawy, motywy i utwory • interpretuje symbole i środki artystyczne • łączy utwór z kontekstem epoki	• interpretuje tekst na poziomie dosłownym, symbolicznym i aksjologicznym • funkcjonalnie dobiera konteksty • analizuje relację formy i znaczenia • wartościuje postawy według kryteriów	• tworzy samodzielną wieloaspektową interpretację • formułuje i weryfikuje hipotezy • integruje wiedzę z różnych tekstów i epok • ocenia zasadność odczytań i tworzy syntezę

	WYMAGANIA EDUKACYJNE
placówka	Zespół Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1
poziom/klasa	Klasa I SŁO
przedmiot	Język Polski

8. Biblia i antyk – wymagania szczegółowe

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
- rozpoznaje mit, epos, tragedię, psalm - zna główne wydarzenia „Antygony” i wybranych mitów - wskazuje podstawowe motywy biblijne i antyczne	- wyjaśnia pojęcia: mit, archetyp, topos, fatum, tragizm, katharsis - charakteryzuje Antygonę i Kreona - rozpoznaje podstawowe idee filozofii antycznej	- analizuje konflikt racji w „Antygonie” - interpretuje motywy biblijne i mitologiczne - porównuje wzorce bohaterstwa - określa funkcje środków i gatunków	- interpretuje teksty w kontekście filozoficznym i kulturowym - analizuje tragizm i uniwersalność motywów - wyjaśnia żywotność Biblii i antyku w kulturze	- syntetyzuje różne ujęcia problemów egzystencjalnych - zestawia teksty biblijne, antyczne i późniejsze - formułuje i uzasadnia samodzielne hipotezy interpretacyjne

9. Średniowiecze – wymagania szczegółowe

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
- rozpoznaje teocentryzm i podstawowe wzorce osobowe - wskazuje temat i bohaterów tekstów - rozpoznaje motywy śmierci, cierpienia i rycerstwa	- wyjaśnia uniwersalizm, parenezę, danse macabre, ars moriendi - charakteryzuje wzorce świętego i rycerza - opisuje średniowieczny system wartości	- analizuje funkcję alegorii i symbolu - porównuje wzorce osobowe - interpretuje obraz śmierci i religijności - łączy tekst z kulturą epoki	- analizuje złożoność średniowiecznej wizji człowieka - wykorzystuje konteksty filozoficzne i artystyczne - porównuje różne modele religijności	- tworzy problemową syntezę epoki - interpretuje dialog średniowiecza z późniejszą kulturą - formułuje własne wnioski z porównania tekstów i wzorców

10. Renesans, barok i oświecenie – wymagania szczegółowe

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
- rozpoznaje podstawowe cechy trzech epok - łączy autorów z utworami - wskazuje typowe motywy i problemy	- wyjaśnia humanizm, antropocentryzm, vanitas, konceptyzm, racjonalizm i klasycyzm - charakteryzuje podstawowe postawy i idee - rozpoznaje gatunki epok	- analizuje kryzys światopoglądowy w „Trenach” - interpretuje barokowy koncept i motyw vanitas - analizuje dydaktyzm, ironię i satyrę oświecenia - porównuje wizje człowieka	- interpretuje przemiany światopoglądowe między epokami - funkcjonalnie wykorzystuje konteksty filozoficzne i historyczne - analizuje związki formy z ideami epoki	- tworzy syntezę przemian od humanizmu przez barokowy niepokój do oświeceniowego racjonalizmu - zestawia teksty różnych epok - formułuje i weryfikuje własne interpretacje

11. Odbiór tekstów nieliterackich i kształcenie językowe

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
- wyszukuje informacje i określa temat - rozpoznaje fakt i opinię - stosuje podstawowe zasady poprawności językowej, ortografii i interpunkcji	- porządkuje informacje - rozpoznaje tezę i argument - wyjaśnia elementy aktu komunikacji - rozdziela podstawowe style i słownictwo wartościujące	- hierarchizuje informacje - analizuje tok wywodu i funkcje środków językowych - rozpoznaje perswazję - wykorzystuje wiedzę językową w analizie i poprawia własny tekst	- analizuje informacje jawne i ukryte - ocenia sposób argumentowania - analizuje wpływ składni, leksyki i stylu na znaczenie - uzasadnia decyzje redakcyjne	- krytycznie analizuje konstrukcję wywodu - ocenia funkcjonalność środków językowych - integruje informacje z różnych źródeł - świadomie projektuje styl własnej wypowiedzi

	WYMAGANIA EDUKACYJNE
placówka	Zespół Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1
poziom/klasa	Klasa I SŁO
przedmiot	Język Polski

12. Retoryka i argumentacja

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
- rozpoznaje tezę i argument - odróżnia argument od przykładu - formułuje proste stanowisko	- formułuje tezę - dobiera argument i przykład - uzasadnia własne zdanie - rozpoznaje podstawowe środki perswazji	- buduje logiczny ciąg argumentacyjny - hierarchizuje argumenty - formułuje kontrargument - analizuje funkcję środków retorycznych	- ocenia jakość argumentacji - rozpoznaje argumenty pozamerytoryczne - polemizuje rzeczowo - buduje konsekwentny wywód	- projektuje wieloaspektową argumentację - przewiduje i odpiera kontrargumenty - ocenia etyczny wymiar argumentacji - tworzy precyzyjny i przekonujący wywód

13. Tekst argumentacyjny – wymagania szczegółowe

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
- rozpoznaje problem zawarty w temacie - formułuje stanowisko - przywołuje utwór i przykład - wyodrębnia wstęp, rozwinięcie i zakończenie	- analizuje temat - formułuje tezę lub hipotezę - dobiera utwór do problemu - formułuje argumenty i proste wnioski - przywołuje podstawowy kontekst	- problematyzuje temat - interpretuje przykład zamiast streszczać - łączy argument, przykład i wniosek - wykorzystuje kontekst funkcjonalnie - dba o spójność i logikę	- tworzy pogłębioną koncepcję wypowiedzi - hierarchizuje argumenty - wykorzystuje teksty w funkcji argumentacyjnej - integruje konteksty z analizą - redaguje i koryguje własny tekst	- tworzy samodzielny, wieloaspektowy wywód - zestawia różne ujęcia problemu - integruje teksty i konteksty bez schematyzmu - formułuje trafne uogólnienia i syntezę - świadomie kształtuje styl i kompozycję

14. Samokształcenie, wartości i kultura dyskusji

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
- korzysta ze wskazanych źródeł - wyszukuje informacje - dostrzega wartości i problemy etyczne - słucha odmiennych stanowisk	- selekcjonuje informacje - korzysta ze słowników i źródeł cyfrowych - wyraża stanowisko - wyjaśnia wartości reprezentowane przez bohaterów	- porównuje źródła i ocenia ich przydatność - dobiera cytaty do problemu - wartościuje postawy według kryteriów - uzasadnia stanowisko i respektuje zasady dyskusji	- krytycznie selekcjonuje źródła - syntetyzuje informacje - analizuje konflikty wartości - konfrontuje własne stanowisko z argumentami innych	- samodzielnie projektuje proces zdobywania informacji - weryfikuje wiarygodność źródeł - integruje refleksję aksjologiczną z interpretacją - modyfikuje stanowisko pod wpływem racjonalnych argumentów

	WYMAGANIA EDUKACYJNE
placówka	Zespół Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1
poziom/klasa	Klasa I SŁO
przedmiot	Język Polski

15. Syntetyczna charakterystyka stopni

Ocena	Dominujące operacje ucznia
2 – dopuszczający	rozpoznaje, wskazuje, nazywa, odtwarza, przyporządkowuje, wykonuje według wskazówek
3 – dostateczny	opisuje, wyjaśnia, klasyfikuje, porządkuje, stosuje, dobiera, formułuje
4 – dobry	analizuje, porównuje, interpretuje, stosuje funkcjonalnie, uzasadnia, przekształca
5 – bardzo dobry	interpretuje wieloaspektowo, wartościuje, hierarchizuje, argumentuje, syntetyzuje, ocenia, integruje
6 – celujący	tworzy, projektuje, formułuje i weryfikuje hipotezy, integruje wiedzę, tworzy syntezy

16. Sposoby i formy sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

Osiągnięcia ucznia są sprawdzane w sposób zróżnicowany i adekwatny do rodzaju ocenianej wiedzy lub umiejętności. Stosowane formy pozwalają oceniać zarówno stopień opanowania wiadomości, jak i ich funkcjonalne wykorzystanie, samodzielność, analizę, interpretację, argumentowanie, tworzenie wypowiedzi oraz rozwój kompetencji komunikacyjnych.

	WYMAGANIA EDUKACYJNE
placówka	Zespół Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1
poziom/klasa	Klasa I SŁO
przedmiot	Język Polski

Obszar osiągnięć	Sposoby i formy sprawdzania	Co podlega ocenie
Kształcenie literackie i kulturowe	sprawdziany i testy historycznoliterackie; kartkówki; odpowiedzi ustne; analiza i interpretacja fragmentu; zadania problemowe; porównywanie tekstów; praca z lekturą; wypowiedź interpretacyjna; prezentacja; dyskusja	znajomość i rozumienie utworów; rozpoznawanie epoki, gatunku, motywów i środków; analiza i interpretacja; funkcjonalne użycie terminologii; wykorzystanie kontekstów; formułowanie i uzasadnianie wniosków
Lektury obowiązkowe i teksty z podręcznika	sprawdzian ze znajomości lektury; kartkówka; odpowiedź ustna; zadania z fragmentem; karta pracy; problemowa rozmowa o lekturze; wypowiedź pisemna; zadanie argumentacyjne	znajomość treści; rozumienie problematyki; charakterystyka bohaterów; interpretacja motywów i symboli; przywoływanie adekwatnych wydarzeń; wykorzystanie lektury jako argumentu
Odbiór tekstów nieliterackich / język polski w użyciu	zestawy zadań do tekstów publicystycznych, popularnonaukowych i naukowych; test czytania ze zrozumieniem; analiza dwóch tekstów; krótkie odpowiedzi pisemne	wyszukiwanie, selekcjonowanie i hierarchizowanie informacji; rozpoznawanie tezy i argumentacji; odczytywanie informacji jawnych i ukrytych; porównywanie stanowisk; wnioskowanie
Kształcenie językowe	kartkówki i sprawdziany językowe; ćwiczenia redakcyjne; analiza językowa tekstu; korekta tekstu własnego lub cudzego; zadania typu maturalnego; ćwiczenia praktyczne	funkcjonalne stosowanie wiedzy z fleksji, słowotwórstwa, składni i frazeologii; rozpoznawanie stylów i stylizacji; analiza funkcji środków językowych; poprawność i precyzja wypowiedzi
Ortografia i interpunkcja	dyktanda i ćwiczenia ortograficzne; zadania korektorskie; redagowanie własnych tekstów; kartkówki; poprawa i uzasadnianie zapisu oraz interpunkcji	stosowanie zasad ortograficznych i interpunkcyjnych; dostrzeganie błędów; samodzielna korekta; wykorzystywanie interpunkcji do budowania znaczenia i przejrzystości tekstu
Retoryka i argumentacja	wypowiedź ustna; dyskusja; debata; zadania problemowe; analiza argumentacji w tekście; formułowanie tezy, argumentów i kontrargumentów; ćwiczenia pisemne	logika i spójność rozumowania; trafność argumentów; rozróżnianie argumentu i przykładu; rozpoznawanie perswazji i erytyki; rzeczowa polemika; etyka wypowiedzi
Tekst argumentacyjny	prace klasowe; wypracowania domowe; próbne zadania maturalne; redagowanie fragmentów wypowiedzi; plan kompozycyjny; autokorekta i poprawa pracy po informacji zwrotnej	rozumienie problemu; stanowisko; jakość i hierarchia argumentów; funkcjonalne wykorzystanie utworów i kontekstów; wnioskowanie; kompozycja; spójność; styl; poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna

	WYMAGANIA EDUKACYJNE
placówka	Zespół Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1
poziom/klasa	Klasa I SŁO
przedmiot	Język Polski

Wypowiedź ustna i prezentowanie	odpowiedź ustna; wypowiedź problemowa; prezentacja; referat; interpretacja głosowa; rozmowa po wypowiedzi; symulacja części ustnej egzaminu maturalnego	zgodność z tematem; organizacja wypowiedzi; argumentacja; wykorzystanie tekstów i kontekstów; precyzja języka; płynność; reagowanie na pytania; dostosowanie środków werbalnych i niewerbalnych
Samokształcenie i praca ze źródłami	zadanie badawcze; projekt; bibliografia; dobór i ocena źródeł; notatki; prezentacja; praca z biblioteką i źródłami cyfrowymi; dokumentowanie wykorzystanych materiałów	samodzielność; trafność doboru i krytyczna ocena źródeł; selekcja, porządkowanie i synteza informacji; poprawne cytowanie; poszanowanie własności intelektualnej
Wartości, postawy i kultura dyskusji	obserwacja pracy podczas dyskusji i pracy zespołowej; debata; wypowiedź refleksyjna; analiza dylematu; samoocena i ocena koleżeńska według podanych kryteriów	umiejętność słuchania; rzeczowe reagowanie; uzasadnianie stanowiska; respektowanie odmiennych poglądów; rozpoznawanie i hierarchizowanie wartości; etyczny sposób komunikowania

17. Zasady stosowania wymagań edukacyjnych

- Wymagania są kumulatywne; ocena wyższa zakłada opanowanie umiejętności przewidzianych dla ocen niższych.
- Dobór formy sprawdzania wynika z celu lekcji, rodzaju wymagania i sprawdzanej umiejętności.
- W ocenianiu stosuje się zadania o zróżnicowanym poziomie operacji: od rozpoznawania i odtwarzania, przez wyjaśnianie i stosowanie, po analizowanie, wartościowanie, syntetyzowanie i tworzenie.
- Odpowiedzi ustne i pisemne mogą obejmować materiał bieżący, wskazany zakres działu, lekturę lub materiał powtórzeniowy.
- W ocenianiu pracy z lekturą bierze się pod uwagę nie tylko znajomość treści, lecz także analizowanie, interpretowanie, porównywanie i wykorzystywanie tekstu jako materiału argumentacyjnego.
- Przy dłuższych wypowiedziach pisemnych stosuje się kryteria obejmujące realizację tematu i formy, kompetencje literackie i kulturowe (funkcjonalność wykorzystania tekstów i kontekstów oraz poprawność merytoryczną), kompozycję, spójność, styl, poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną.
- Aktywność na lekcji, praca w grupie, projekt i prezentacja są oceniane według podanych kryteriów odnoszących się do indywidualnego wkładu i sprawdzanych umiejętności.
- Samoocena i ocena koleżeńska pełnią przede wszystkim funkcję kształtującą; mogą dostarczać informacji o postępach, ale nie zastępują nauczycielskiej oceny osiągnięć.
- Uczeń otrzymuje możliwość wykorzystania informacji zwrotnej do poprawy jakości własnej pracy, zwłaszcza w zakresie argumentacji, interpretacji, redakcji i poprawności językowej.
- Formy i warunki sprawdzania osiągnięć dostosowuje się do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia oraz zaleceń wynikających z opinii lub orzeczenia.